

Juan Emilio Prades Bel

**GENT, COSTUMS,
TRADICIONS I
PAISATGES DE TERRES
CASTELLONENQUES.**

**CULTURA DELS
ARREPLEGADORS
D'AIGUA LES
CISTERNETES**

Per les terres seques del nord castellanenc no passa cap riu amb un cabal constant d'aigua, les conques que segmenten l'orografia estan seques, els nostres rius s'han convertit en simples rambles eixutes que romandren seques quasi tot l'any, tan sols corre l'aigua en temps de pluges torrencials,... i cal dir que no tots els anys ixen les rambles, i es un mal presagi.

Cambi climatic o cicles naturals?,... lo cert del cas es que cada vegada, passen mes i mes mesos sense ploure, o en tot cas cauen algunes pluges debils o poc quantioses, i fa que esclate la tensió social i tots ens esvalotem,... i ens fem neguitosos i ens mostrem preocupats davant l'evident falta d'aigua, i amb por a una temuda restricció del liquit element en un futur proper, es un fet que es generalitza per tot el país, i a les nostres terres es fa cada any que passa mes i mes evident la sequia, ...Cal que recorden que fins fa cinquanta anys alguns molins hidràulics de la província encara podien moldre gracies a l'aigua (Benjamí Barberà 2002).

Este es un bon moment per recordar la cultura de l'aigua que portaven a la practica els nostres progenitors i avantpassats propers dels segles XVIII-XX, els esforços que i varen dedicar per arregar i retindre l'aigua de pluja, amb eixa mentalitat per cobrir les seues necessitats i poder prosperar, una finalitat prioritària per a totes les famílies, era construir elements amb finalitats hidriques per tal d'emmagatzemar i poder utilitzar l'aigua a dins de les seues propietats tan les rurals com les urbanes: cocons, cisternes, arregaradors, cisternetes, basses, piques, piquetes, abeuradors, aljubs,....

- ¡Cada gota que plou, te on caure!

Els eren molt mes previsors que nosaltres, i estimaven l'aigua perque sabien lo que costava d'aconseguir-la, i no tenien el mateix concepte que tenim nosaltres tan sols uns 50 anys despres, convertinos en uns grans derrochadors d'este liquit element i basic per a la vida de tot ser viu .

Totes les societats que ens han precedit al llarg de la historia en segut arregaradors d'aigua, este concepte s'ha invertit en molt pocs anys, i la rica societat occidental de la que formem part i ens sentim orgullosos de pertanye ens em convertit en uns malgastadors d'aigua, on ens m'acostumat a obrir l'aixeta i deixar que rage, i la gran majoria dels usuaris no solen ficar o tindre present cap aplicar cap mesura de control del consum, i no ens preocupem ni miqueta d'on be, ni on poden anar a parar les aigües residuals que nosaltres embrutem,... parlant en termes globals, la consciència d'una majoria es limita a pensar i dir "mentres pugem pagar el rebut, perque hem de preocupar-nos, i tenim dret...", com si el pagament d'un cànon (taxa) ens donara tot el dret a no ser coherents ni responsable

Aljub de Càlig

amb els nostres actes, cal pensar que l'aigua potable no es un recurs limitat i ha de ser d'accés per a tots.

Certament, cal que pensem que en l'actualitat no fem un us lo suficientment racional de l'aigua!, i per ajudar a reflexionar, agarrarem un exemple de com era la vida al mon rural de seca fa uns pocs anys en darrere, traslladanmos a les dècades de la primera meitat del segle XX i als anys cinquanta i seixanta, on el access a l'aigua i el seu us era molt diferent del que fem en l'actual.

Un dels elements antropics mes relacionat amb la cultura de l'aigua de la gent del mon rural de seca als segles XIX i XX, varen ser les cisternes i cisternetes, uns dipòsits excavats a terra, de no molta profunditat i sempre coberts per a la bona conservació de l'aigua que contenien, sempre havien de tindre una solera que feia d'arregarador, la fabrica solia ser de rajola i enlluit per dins, sovint solien tindre mota, hi ha una tipologia de cisterneta que imita als cocons, es feien al interior d'algunes de les típiques casetes-refugis temporals, amb sostre a dos aigües o les variants anomenades pallises d'un sol vessant molt inclinat, que estaven construïdes damunt d'un llosar de pedra, en estos casos excepcionals el disposit solia ser una gran gerra de ceramica (cossi gran i globular) paredat per fora, estes construccions van lligades als cultius de garroferals i oliverars molt allunyats dels pobles, i per eixe motiu es convertien en vivendes temporals en epoques de "llauramenta, aclarida o collita".

Cocó d'Alcalà.